

Рекомендації щодо соціальної корекції гендерних стереотипів у молоді України щодо сімейного виховання дітей

Карина Пінчук,

магістрантка кафедри психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: PinchukKV@krok.edu.ua

Ірина Сингаївська,

кандидат психологічних наук, професор, директор ННІ психології,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: irinas@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-6802-0081

У сучасному світі всі люди проживають свої певні соціальні ролі, тому все більшої актуальності набувають дослідження гендеру і його місця в сучасному суспільстві. Гендер становить собою культурний та соціальний аспект, який визначає особливості поведінки та характеру, що вважаються типовими для чоловіків і жінок.

Наразі спостерігається зростаюча увага до проблеми стереотипів гендерних ролей серед молоді. Багато організацій, освітніх установ, ініціатив та громадських обговорень спрямовані на розбурхання усталених уявлень про те, якими мають бути хлопці та дівчата. Останнім часом гендерна проблематика набуває значущості як ключовий аспект суспільних відносин, що вимагає уваги. Принцип неупередженого ставлення до особи, незалежно від статі, вважається важливою умовою для демократичних змін і сталого розвитку будь-якого суспільства.

Тематика гендерних стереотипів порушується більшою мірою у роботах, присвячених безпосередній проблематиці питання маскулінності та фемінності. Гендерна проблематика розкривається в роботах багатьох українських авторів і авторок: В. Агеєвої, В. Близнюк, Л. Бут, В. Власової, Л. Гаєвської, Т. Говорун, І. Головащенко, О. Кікінежді, Т. Ладиченко, О. Луценко, Л. Магдюк, Н. Протасової, Л. Смоляр та інших. Теоретичний аналіз даного питання здійснюється у наукових працях таких авторів як М. Ворона, Н. Гоніна, І. Ханіна, В. Жорова та ін. [1, 2, 3, 4, 5].

Своєю чергою, гендерні стереотипи є відображенням характеристик більшості чоловіків і жінок, при цьому не враховуючи індивідуальних особливостей. Такі прийняті у суспільстві «правила» значною мірою впливають на міжособистісне спілкування дівчат і хлопців. Іншими словами, гендерні стереотипи визначають поведінку людей у стосунках до одруження, під час формування сім'ї. Значна кількість таких уявлень допомагають молодому поколінню підготуватися до майбутніх соціальних ролей (дружина/чоловік, мати/батько). Однак, такі стереотипи були сформовані досить давно під впливом іншого суспільного світогляду. Такі застарілі гендерні стереотипи переважно виступають обмеженням можливостей для молодого покоління.

Проблеми гендерних стереотипів у молоді щодо сімейного виховання дітей означає формування та утримання усталених уявлень, очікувань і норм про те, як повинні поводитися чоловіки і жінки в суспільстві. Гендерні питання стосуються всіх аспектів життя чоловіків і жінок у суспільстві, їх взаємозв'язку, нерівності у доступі до ресурсів та їх використанні, активності, а також відповіді на зміни та взаємин між особами. Це може містити такі стереотипи, як розподіл обов'язків за статевою приналежністю, очікування щодо кар'єри, стереотипи у виборі професій, упередження щодо певних хобі, інтересів, поведінки, зовнішності та багато іншого.

Питання гендерного виховання стають важливими для дитини з моменту, коли вона починає усвідомлювати свою статеву належність, тобто розуміти, що вона не просто дитина, а хлопчик чи дівчинка. Статева ідентифікація є ключовим елементом формування особистості дитини, що впливає на її подальше життя. Підготовку дітей до виконання різних соціальних ролей, таких як відданий син, турботлива донька, добрий брат чи сестра, варто починати з раннього віку, коли закладається основа для розвитку особистості.

Корисні поради для батьків: варто слухати свою дитину. Коли ваш син ділиться своїми новими захопленнями, такими як малювання, співи чи танці, уважно слухайте його та виявляйте зацікавленість. Наприклад, якщо він зацікавився малюванням, запитайте: «Розкажи, як ти створив цю картину? Що тебе надихнуло?» Для дитини важливо знати, що батьки зацікавлені в її творчості. Демонструвати розуміння. Якщо ваша дитина нервується перед важливим тестом, покажіть, що ви усвідомлюєте, наскільки це важливо для неї. Обійміть її, дайте поради, як знизити стрес. Не знецінюйте дитячі переживання, навіть якщо вони вам здаються незначними. Якщо ваша донька хоче коротку зачіску, запитайте, чому саме таку. Підтримайте її вибір: «Чому тобі подобається ця зачіска? Я розумію, що ти хочеш виглядати гарно і відчувати комфорт. Як я можу тобі допомогти? Може, ми разом виберемо класну зачіску?».

Головне завдання батьків полягає в прийнятті дитини такою, якою вона є. Для того, щоб дитина виросла здоровою і впевненою в собі, їй необхідні підтримка, розуміння та прийняття з боку батьків. Важливо усвідомлювати, що дитячі експерименти і пошуки є нормальною частиною розвитку та самовизначення. Щоб створити в родині атмосферу довіри та прийняття, батькам важливо бути чутливими до дітей і розвивати свою емпатію.

Список використаних джерел

1. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. *Гендерна психологія: Навчальний посібник*. К.: Видавничий центр "Академія", 2004. 308 с.
2. Смоляр Л. О. *Прогрес та перспективи жіночих і гендерних досліджень в Україні. Проблеми освіти: Науково-методичний збірник*. К., 2003. Вип. 36. С. 9–41.
3. Ворона М. В. *Гендерні стереотипи: сутність, функції, наслідки. Статистика України, 2010. №4. С. 71–74.*
4. Сингаївська І. В., Іванова О. В. *Коучинговий підхід як інструмент для встановлення довірливих стосунків між батьками і підлітками. Вчені записки Університету «КРОК», 2023.*

№ 2 (70). С. 166–172.

5. Сингаївська І.В. Проблеми стосунків у сімейній парі в умовах війни. Захист психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах війни та повоєнного часу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 105 річниці від дня народження Василя Сухомлинського. (Кропивницький, 05 травня 2023 р.), 2023. С. 68–73.